

บทบาทของลิงในนิทานไทย

นางสาว บุชรา เรืองไทย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา ๒๕๔๘

ISBN 974-53-1766-7

ลิขสิทธิ์ของจฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE ROLE OF MONKEY IN THAI FOLKTALES

Miss Busara Ruangthai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Thai

Department of Thai

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

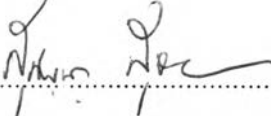
ISBN 974-53-1766-7

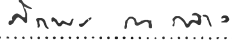
หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของลิงในนิทานไทย
โดย นางสาว บุชรา เรืองไทย
สาขาวิชา ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ศิราพร ณ ถลาง

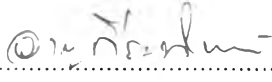
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คนบดีคณะอักษรศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุกัญญา สุขฉายา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิราพร ณ ถลาง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อารดา กี่ระนันท์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. น้ำผึ้ง ปัทมะกลางคูล)

บุษรา เรื่องไทย : บทบาทของลิงในนิทานไทย. (THE ROLE OF MONKEY IN THAI FOLKTALES)

อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์. ดร. ศิราพร ณ ถลาง, ๑๐๖ หน้า. ISBN 974-53-1766-7.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาบทบาทของลิงในนิทานไทย ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากนิทานไทยและนิทานของชนชาติไทยกลุ่มต่างๆในประเทศไทย ทั้งสำนวนลายลักษณ์และมุขปาฐะ ทั้งหมด ๖๘ เรื่อง

ผลการศึกษาพบว่านิทานที่ปรากฏบทบาทของตัวละครที่เป็นลิงนั้นมีอยู่เป็นจำนวนมาก และปรากฏในนิทานหลายประเภท ทั้งนิทานพระราชมาน นิทานพุทธศาสนา นิทานคติ นิทานสัตว์ นิทานอธิบายเหตุ และนิทานมหัศจรรย์ จากการศึกษาลักษณะของลิงที่ปรากฏในนิทานไทยสามารถแบ่งลักษณะของลิงได้เป็น ๒ ประเภท คือ ลิงที่มีลักษณะพิเศษ และลิงที่มีลักษณะธรรมดา ลิงที่มีลักษณะพิเศษพบในลิงพระโพธิสัตว์และลิงผู้ช่วย ลิงพระโพธิสัตว์ในอรรถกถาชาดก มีคุณสมบัติพิเศษคือ มีร่างกายใหญ่โตและกำลังแข็งแรง อุบิสัยที่สำคัญได้แก่ความมีเมตตา และมีไหวพริบปัญญาเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนลิงที่เป็นผู้ช่วยพบในนิทานพระราชมาน ปัญญาชาดก ชาดกพื้นบ้าน และนิทานมหัศจรรย์ มีคุณสมบัติพิเศษ คือ มีอำนาจวิเศษหรือมีของวิเศษ มีอุปนิสัยกล้าหาญ และซื่อสัตย์ จงรักภักดี ส่วนลิงที่มีลักษณะธรรมดา พบในลิงจากนิทานคติและนิทานสัตว์ มีอุปนิสัยซุกซน เจ้าเล่ห์ คล้ายกับลิงที่มีอยู่ตามธรรมชาติ

ผู้วิจัยได้แบ่งบทบาทของลิงออกเป็น ๔ ประเภท คือ ตัวเอก ผู้ช่วย ตัวร้าย และตัวประกอบ ลิงที่เป็นตัวเอกแบ่งได้เป็น ลิงที่แสดงให้เห็นความมีเมตตาและมีไหวพริบจากการช่วยเหลือผู้อื่น มักพบในลิงที่เป็นพระโพธิสัตว์จากอรรถกถาชาดก และลิงที่แสดงพฤติกรรมการทำร้ายตัวเองด้วยความซุกซนและโง่เขลา พบในลิงจากนิทานคติและนิทานสัตว์ ลิงที่เป็นผู้ช่วย พบในนิทานพระราชมาน ปัญญาชาดก ชาดกพื้นบ้าน และนิทานมหัศจรรย์ มีบทบาทในการช่วยเหลือตัวเอกด้วยความซื่อสัตย์ จงรักภักดี ลิงที่เป็นตัวร้าย พบในอรรถกถาชาดก บทบาทคือการทำร้ายพระโพธิสัตว์ด้วยความซุกซน และลิงที่เป็นตัวประกอบ พบในนิทานอธิบายเหตุ แสดงให้เห็นการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับลิงในหลายลักษณะ

จากการศึกษาลักษณะและบทบาทของลิงในนิทานไทย พบว่าลิงในนิทานไทยมีภาพลักษณ์ ๓ ประการ ได้แก่ ภาพลักษณ์ของลิงพระโพธิสัตว์ที่มีความเมตตากรุณา ภาพลักษณ์ของลิงที่มีความซื่อสัตย์ จงรักภักดี และเก่งกล้าสามารถ และ ภาพลักษณ์ของลิงที่มีความเจ้าเล่ห์ซุกซน

ภาควิชา.....ภาษาไทย..... ลายมือชื่อนิสิต.....บุษรา เรื่องไทย.....
สาขาวิชา.....ภาษาไทย..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....ศิราพร ณ ถลาง.....
ปีการศึกษา.....๒๕๔๘.....

4680158322 : MAJOR THAI

KEY WORD : ROLE / MONKEYS / THAI FOLKTALES

BUSARA RUANGTHAI : THE ROLE OF MONKEYS IN THAI FOLKTALES.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SIRAPORN NA THALANG, Ph.D.,

106 pp. ISBN: 974-53-1766-7.

This thesis aims at studying the role of monkey in Thai folktales. The researcher collected 68 stories, both oral and literary versions, from Thai and Tai groups in Thailand.

There are many Thai folktales in which the monkeys play the role. The monkey character is present in various types of tales, i.e., the Tale of Phra Ram, Buddhist tale, didactic tale, animal tale, explanatory tale and fairy tale. The monkey character in Thai folktales can be divided into two distinctive types; that is, monkeys with special characteristics and ordinary monkeys. The monkeys with special characteristics tend to be the Bodhisatta monkeys and the helper monkeys. The Bodhisatta monkeys in Atthakhata Jātaka are gigantic and powerful. They are kind and intelligent and like to help other people. The helper monkeys are found in the Rama story, Paññasa Jātaka, folk Jātaka and fairy tales. These helpers usually possess magic or magical items. They are brave, honest and faithful. As for the ordinary monkeys, they are found in didactic tale and animal tale. They are naughty and cunning just as any natural monkeys.

The researcher categorizes the role of the monkey character into four main groups: the protagonist, the helper, the antagonist, and the supporting character. The role of the protagonist is divided into the Bodhisatta monkeys in Atthakhata Jātaka who are kind and like to help other people, and the monkeys who hurt themselves with naughtiness and foolishness, mostly found in didactic tale and animal tale. Monkeys who play the role of helper are found in the Rama story, Paññasa Jātaka, folk Jātaka and fairy tale. They have the major role in helping the protagonists with honesty and faith. The antagonist monkeys found in Atthakhata Jātaka would naughtily hurt the Bodhisatta. As for the role of the supporting character, it is found in explanatory tale reflecting the relationship between monkeys and humans in various aspects.

The researcher also analyzes three main images of the monkeys in Thai Folktales; that is, the image of the kind Bodhisatta, the image of honest, faithful and brave monkey and the image of naughty monkey.

Department.....Thai.....Student's signature.....*Busara Ruangthai*.....

Field of study.....Thai..... Advisor's signature.....*Siraporn Nathalang*.....

Academic year.....2005.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร. ศิราพร ณ กลาง ผู้คอยชี้แนะ ตรวจสอบแก้ไข ตลอดจนให้กำลังใจผู้เขียนตลอดมา ผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ สุกัญญา สุจฉายา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อารดา กิระนันท์ และอาจารย์ ดร. น้ำผึ้ง ปัทมะกลางกุล ที่กรุณาตรวจแก้วิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำอันมีประโยชน์ยิ่งต่อการวิจัย และขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย ตลอดจนครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ทางภาษาและวรรณคดีไทยให้แก่ผู้วิจัยเป็นลำดับมา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ประคอง นิมมานเหมินท์ ผู้คอยไต่ถาม ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดเวลาที่ทำงานวิจัย

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ในภาควิชาภาษาไทยและเจ้าหน้าที่งานบริการการศึกษาทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในด้านต่างๆอย่างมีน้ำใจยิ่งตลอดระยะเวลาในการศึกษา

ขอขอบคุณคุณศศกร อนุทิพยมงคล และคุณสุภา สงวนวณิชวงศ์ เพื่อนผู้เป็นที่รัก ที่สละเวลา แรงกาย แรงใจช่วยเหลือ ทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณพ่อผู้ล่วงลับ ที่สนับสนุนลูกให้รักการอ่านมาตั้งแต่เด็ก และสุดท้ายขอขอบพระคุณแม่ และญาติมิตรทุกคน ที่คอยให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จบริบูรณ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๔
๑.๓ สมมุติฐานของการวิจัย.....	๔
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย.....	๔
๑.๕ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๕
๑.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๕
๒ นิทานไทยที่ปรากฏบทบาทตัวละครที่เป็นลิง.....	๘
๒.๑ นิทานพระราชม.....	๘
๒.๒ นิทานพุทธศาสนา.....	๒๓
อรรถกถาชาดก.....	๒๓
ปัญญาสชาดก.....	๒๙
ชาดกพื้นบ้าน.....	๓๑
นิทานอิงพุทธประวัติ.....	๓๓
๒.๓ นิทานคติ.....	๓๖
๒.๔ นิทานสัตว์.....	๓๙
๒.๕ นิทานอธิบายเหตุ.....	๔๓
๒.๖ นิทานมหัศจรรย์.....	๔๘
๓ ลักษณะของลิงในนิทานไทย.....	๕๘
๓.๑ คุณสมบัติพิเศษ.....	๕๘
๑. มีกำเนิดที่ผิดปรกติ.....	๕๘

บทที่	หน้า
๒. มีสีกายพิเศษ.....	๖๒
๓. มีรูปร่างใหญ่โตและพลังแข็งแกร่ง.....	๖๓
๔. มีอำนาจพิเศษ.....	๖๓
๕. มีของวิเศษ.....	๖๕
๓.๓ อูปรินิสัย.....	๖๖
๑. เณรียวฉลาด.....	๖๖
๒. เมตตากร구나.....	๖๙
๓. กตัญญู จงรักภักดี.....	๖๙
๔. กล้าหาญ.....	๗๐
๕. ชุกชน.....	๗๐
๖. อันทพาล.....	๗๑
๗. อาฆาตมาดร้าย.....	๗๒
๘. ออกตัญญู.....	๗๒
๙. เยอหยิ่งอวดดี.....	๗๒
๑๐. โง่เขลา.....	๗๔
๑๑. ชี้ชฉลาด.....	๗๔
๑๒. เจ้าชู้.....	๗๕
๔. บทบาทของลิงในนิทานไทย.....	๗๙
๔.๑ ลิงที่เป็นตัวเอก.....	๗๙
๔.๒ ลิงที่เป็นผู้ช่วย.....	๘๖
๔.๓ ลิงที่เป็นตัวร้าย.....	๙๓
๔.๔ ลิงที่เป็นตัวประกอบ.....	๙๕
๕. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	๙๙
รายการอ้างอิง.....	๑๐๑
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	๑๐๖